

Skipulagsstofnun
Gögnum skilað í skipulagsgátt.

19. apríl 2024

Umsögn: Aukin efnistaka í Hólabrú og Kúludalsá.

Vísað er í tölvupóst Skipulagsstofnunar dagsettur 22. mars 2024 þar sem óskað er umsagnar Heilbrigðiseftirlits Vesturlands um ofangreinda matskyldufyrirspurn. Greinargerð Eflu dagsett 21. mars 2024 fylgdi með gögnum málsins.

Heilbrigðiseftirlitið telur að fyrirtækin þurfi betur að gera grein fyrir þeim mótvægisáðgerðum sem fyrirtækin hyggist fara í vegna umferðaröryggismála. Skoða þarf hvort mögulega er unnt að hafa sameiginlega innkeyrslu en að öðru leiti er vísað í bréf eftirlitsins til Skipulagsstofnunar vegna stækkunar Kúludalsár dagsett 21. júní 2023 þar sem eftirfarandi var ritað: „Í ljósi þess að það stefnir í að svæðið ofan við Vesturlandsveg verði nýtt í nokkuð langan tíma er því varpað fram hvort ekki sé nauðsynlegt að breyta veghönnun þannig að ekki sé ekið beint út á Þjóðveg 1 úr námum á svæðinu heldur inn á malbikaða aðrein og frárein. Þá er átt öll námasvæðinu. Talvert berst af grjóti og mól inn á Þjóðveg 1 frá námum á svæðinu sem skapar hættu og rykmengun þegar þannig viðrar. Ef það er ekki niðurstaðan þarf að skoða möguleika á að settar séu upp dekkjapvottavélar þannig að bílar fari hreinir inn á veginn og kæmi til álita að fara fram á það í starfsleyfi.“ Einnig mætti skoða ristar sem bílar myndu keyra yfir og grjót þá hreinsast úr dekkjum. Það er tillaga heilbrigðiseftirlits að Fyrirtæki leggi fram tillögur um mótvægisáðgerðir.

Í skipulagi þarf að liggja fyrir endanleg hönnun á hjóðmunum þannig að þær virki og einnig hvernig uppgræðslu þeirra skuli háttað, æskilegt er að fyrir liggja tímasett áætlun um lokun svæða. Þá þarf að gera kröfu um að fyrir liggja í byrjun hvernig svæðum er skilað s.s. hver halli lands skuli vera uppá slysaættu og sömuleiðis uppgræðsla námusvæðisins. Þá þarf að vera tryggð að ekki myndist tjarnir innan svæðisins. Gera þyrfti breytingu á starfsleyfum fyrir efnistöku hjá Heilbrigðiseftirliti Vesturlands þar sem ný hnit efnistökusvæða væri sett inn. Forsenda starfsleyfi er að framkvæmdin sé í samræmi við skipulag.

Huga þarf að ljósmengun þannig að lýsing sé hófleg og vísi niður. Nauðsynlegt er einnig að fá úttekt á lífríki svæðisins í ljósi þess sem vísað er til í vistgerðarkort náttúrufræðistofnunar um vistgerðir með hátt verndargildi þannig að það liggja á borðinu hvort einhverjar vistgerðir séu enn á svæðinu með hátt verndargildi. Það þyrfti svo að ráðast á grundvelli umsagnar Náttúrufræðistofnunar hvort þessu svæði sé óhætt að raska með tilliti til niðurstaðna úr því.

Heilbrigðiseftirlitið Vesturlands telur ekki endilega víst að framkvæmdin þurfi að vera háð mati á umhverfisáhrifum en treystir sér ekki til að gefa álit um það fyrr en ofangreind gögn liggja fyrir.

Virðingarfyllst,

Þorsteinn Narfason, framkvæmdastjóri.

Vegna: Máls nr. 0335/2024, Aukin efnistaka í Hólabrú og Kúludalsá (Tilkynning um framkvæmd)

Athugasemd:

Umhverfis- skipulags- náttúruverndar- og landbúnaðarnefnd Hvalfjarðarsveitar fjallaði um málið á 35. fundi sínu þann 17.4.2024.

Eftirfarandi bókun var gerð:

Inngangur:

Erindi frá Skipulagsstofnun dags. 22.03.2024. Tilkynning til ákvörðunar um matsskyldu. Steypustöðin-námur áætla stækkun Hólabrúarnámu sem nemur um 250.000 m³ (um 2 ha) og Borgarverk áætla stækkun Kúludalsnámu sem nemur um 200.000 m³ (um 4 ha). Námurnar eru staðsettar í Hvalfjarðarsveit, um 8 km frá Akranesi. Auk þess eru umhverfisáhrif þeirrar efnisvinnslu sem áður hefur farið fram í Kúludalsnámu til umfjöllunar í þessari greinargerð. Matskyldufyrirspurn þessi nær því til stækkunar á Hólabrúarnámu upp á 250.000 m³, stækkunar Kúludalsá upp á 200.000 m³ og 49.000 m³ sem þegar hafa verið unnir úr Kúludalsnámu, alls 499.000 m³. Óskað er umsagnar til dagsins 22.04.2024.

Niðurstaða:

Í matsskyldufyrirspurn Eflu, dagsett 21. mars sl. fyrir aukna efnistöku í Hólabrú og Kúludalsnámu er tekið tillit til athugasemda Hvalfjarðarsveitar sbr. umsögn sveitarfélagsins á fyrri stigum málsins. En þó er vert að nefna að Umhverfis-, skipulags-, náttúruverndar- og landbúnaðarnefnd óskar eftir góðu samstarfi um tilfærslu á reið- og gönguleið sem tekið er fram að muni raskast við stækkunina. Mikilvægt er að fundin sé lausn á nýrri útfærslu á innkeyrslum á efnistökusvæðin og að speglar verði settir upp við innkeyrslu eins fljótt og auðið er. Getið er þess að nú þegar sé efnisvinnslan að valda hjóðmengun og bendir USNL-nefnd á að mótvægisáðgerða vegna hávaða frá framkvæmdasvæðinu sé því þörf bæði fyrir og eftir stækkun svæðisins. Þá vill nefndin benda á að finna þarf leið til að ekki verði óþrif á Þjóðvegi 1 vegna aksturs bíla frá námusvæðinu. Framkvæmdaraðilar koma til með að sækja um breytingu á nügildandi aðalskipulagi Hvalfjarðarsveitar 2020-2032, þar sem tekið verður mið af stækkunum, ósamræmi í stærð efnistökusvæðis og fyrri efnistöku og heiti efnistökusvæðis. USNL-nefnd telur að framkvæmdin uppfylli kröfur um umhverfismat en áréttar að þörf sé á deiliskipulagi fyrir svæðið þar sem ekki er gerð ítarleg grein fyrir efnistökkunni í aðalskipulagi.

Höfundur: Jökull Helgason/skipulag@hvalfjarðarsveit.is

Sent inn þann: 22.04.2024, **Fyrir hönd:** Hvalfjarðarsveit

Skipulagsstofnun

B.t. Þórdís Stella Erlingsdóttir
Borgartúni 7b,
105 Reykjavík

Efni: Aukin efnistaka í Hólabrú og Kúludalsá – matskylufyrirspurn. Nr. 335 / 2024

Við er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 22. mars 2024, þar sem óskað er eftir umsögn Vegagerðarinnar vegna tilkynningar sem unnin var af Verkis um framkvæmd sem kann að vera háð mati á umhverfisáhrifum, skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Vegagerðin skal í umsögn sinni gefa álit á því hvort og á hvaða forsendum framkvæmdin skuli háð mati á umhverfisáhrifum að teknu tilliti til 2. viðauka framangreindra laga.

Sérstaklega er beðið um að Vegagerðin gefi í umsögn sinni mat á því hvort nægilega sé gerð grein fyrir framkvæmdinni, umhverfi hennar, umhverfisáhrifum, mótvægisáðgerðum og vöktun. Jafnframt hvort og þá hvaða atriði Vegagerðin telur þurfa að skýra frekar og hvort þau kalli á að framkvæmdin fari í umhverfismat að teknu tilliti til viðmiða í 2. viðauka laga nr. 111/2021.

Matskylufyrirspurn þessi nær til stækkunar á Hólabrúarnámu upp á 250.000 m³, stækkunar Kúludalsá upp á 200.000 m³ og 49.000 m³ sem þegar hafa verið unnir úr Kúludalsnámu, alls 499.000 m³. Ætla má að þegar hafi verið unnið um 1.799.000 m³ úr námunum tveimur, eða um 27 ha.

Vegagerðin hefur kynnt sér tilkynninguna og telur, með hliðsjón af hlutverki stofnunarinnar, að nægilega vel sé gerð grein fyrir helstu framkvæmdaþáttum og telur að sú viðbót sem hér sé til umfjöllunar sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif vegna umfangs, eðlis eða staðsetningar skv. 2. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Fyrirhuguð stækkun Hólabrúarnámu er áætluð að hluta til við Hringveg (1-g1). Stofnunin minnir á að veghelgunarsvæði Hringvegar er 30. m frá miðlinu vegarins, en manir eru fyrirhugaðar þá þarf að skoða hönnun þeirra með tillit til sjónlengda, svo umferðaröryggi skerðist ekki.

Virðingarfyllt
f.h. Vegagerðarinnar
Sigurður Friðgeir Friðriksson

Undirskrift
SIGURÐUR FRÍÐGEIR

Vegagerðin
Suðurhraun 3
210 Garðabær
+354 522 1000
vegagerdin.is

vegagerdin
@vegagerdin.is

Skipulagsstofnun
Þórdís Stella Erlingsdóttir
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 22. apríl 2024
Málsnúmer: 202403-0057
LA

Efni: Umsögn um matsskyldufyrirspurn vegna aukinnar efnistöku í námunni Hólabrú og Kúludalsá

Vísað er í tölvubréf gegnum skipulagsgátt, dags. 22. mars 2024, þar sem Skipulagsstofnun óskar eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um matsskyldufyrirspurn vegna aukinnar efnistöku í námunni við Hólabrú og Kúludalsá, sunnan undir Akrafjalli.

Framkvæmdin snýr að aukinni efnistöku með stækkun á Hólabrúarnámu upp á 250.000 m³, stækkun Kúludalsá upp á 200.000 m³ og 49.000 m³ efni sem þegar hefur verið unnið úr Kúludalsánámu. Samtals nemur aukin efnistaka námunnar um 499.000 m³ og stækkun um 6,3 ha. Nú þegar hefur verið unnin um 1.799.000 m³ úr námunum tveimur, á um 27 ha svæði.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér greinargerð um framkvæmdina og vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri.

Mikið rask er á námusvæðinu og ásynðaráhrifin eru mikil. Náttúrufræðistofnun telur að aukin efnistaka muni ekki hafa mikil umfram áhrif þess sem nú þegar er orðið. Ekki kemur fram í greinargerð hversu þykkar setmyndanir eru innan námusvæðisins eða hvort hægt sé að nýta betur efni sem þar er. Stofnunin telur að efnistakan eigi að takmarkast á milli þjóðveggar í suðri og gamla þjóðveggar í norðri. Efnistaka ofan við gamla veg mun liggja hærra í landinu og verða mun sýnilegri. Auk þess skapast þar hætta á hruni úr fjallshlíðinni fyrir ofan. Reiturinn fyrir ofan veg er um 1,6 ha og mælist Náttúrufræðistofnun til þess að honum sé sleppt.

Inn svæðisins eru blettir af starungsmýrarvist og gulstarafloávist sem eru vistgerðir með hátt verndargildi. Blettirnir ná ekki lágmarksstærð til að falla undir sérstaka vernd náttúruverndarlaga og umhverfisaðstæður eru þannig að erfitt verður að vernda þessa bletti.

Út frá ofangreindu telur Náttúrufræðistofnun að stækkun námusvæðis við Hólabrú og Kúludalsá þurfi ekki í mat á umhverfisáhrifum, en mælist til þess að ekki verði farið í efnistöku norður fyrir gamla þjóðveginn.

Virðingarfyllst,

Lovísa Ásbjörnsdóttir

Lovísa Ásbjörnsdóttir
Jarðfræðingur, Náttúruverndarsvið

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Minjavörður Vesturlands
Hafnargata 3 340
Stykkishólmur (354) 570 13
12 (354) 895 18 80
www.minjastofnun.is
Kennitala: 440113-0280

Stykkishólmur, 5. apríl 2024
MÍ202404-0043/ 6.07 / M.A.S.

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Efni: Hvalfjarðarsveit. Aukin efnistaka í Hólabrú og Kúludalsá, nr. 0335/2024: Tilkynning um framkvæmd (Tilkynning til ákvörðunar um mats skyldu)

Skipulagsstofnun óskaði, með tölvupósti 15. mars 2024, eftir umsögn Minjastofnunar Íslands um tilkynningu til ákvörðunar um mats skyldu vegna aukinnar efnistöku í Hólabrú og Kúludalsá, nr. 0335/2024.

Steyputöðin-námur áætlað stækkun Hólabrúarnámu sem nemur um 250.000 m³ (um 2 ha) og Borgarverk áætlað stækkun Kúludalsnámu sem nemur um 200.000 m³ (um 4 ha). Námurnar eru staðsettar í Hvalfjarðarsveit, um 8 km frá Akranesi. Auk þess eru umhverfisáhrif þeirrar efnisvinnslu sem áður hefur farið fram í Kúludalsnámu til umfjöllunar í þessari greinargerð. Matskyldufyrirspurn þessi nær því til stækkunar á Hólabrúarnámu upp á 250.000 m³, stækkunar Kúludalsá upp á 200.000 m³ og 49.000 m³ sem þegar hafa verið unnir úr Kúludalsnámu, alls 499.000 m³.

Fjallað er um fornleifar í kafla 3-5 í „Aukin efnistaka í Hólabrú og Kúludalsá. Matskyldufyrirspurn.“ Samkvæmt matskýrslu vegna Hólabrúarnámu í landi Innra-Hólms frá 2009 og aðalskipulagi Hvalfjarðarsveitar 2020-2032 eru engar fornleifar í nágrenni Hólabrúarnámu. Engar fornleifar eru heldur á því svæði sem stækkunin nær til.

Minjavörður Vesturlands fór og skoðaði svæðið á vettvangi. Engar vísbendingar um fornleifar fundust á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Minjum ætti því ekki að stafa hætta af fyrirhuguðum framkvæmdum á svæðinu og þær kalli ekki á að framkvæmdin fari í umhverfismat. Minjastofnun Íslands hefur ekki frekari athugasemdir við fyrirhugaða framkvæmd.

Bent skal á að í 21. gr. laga um menningarmínjar (Nr. 80/2012) stendur m.a.: *Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem*

Magnús A. Sigurðsson
Minjavörður
magnus@minjastofnun.is

Þjóðmínjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands. Og á 2. mgr. 24. gr. sömu laga sem hljóðar svo: Ef formínjar sem áður voru ókunnar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd án tafar. Skal Minjastofnun Íslands láta framkvæma vettvangskönnun umsvifalaust svo skera megi úr um eðli og umfang fundarins. Stofnuninni er skylt að ákveða svo fljótt sem auðið er hvort verki megi fram halda og með hvaða skilmálum. Óheimilt er að halda framkvæmdum áfram nema með skriflegu leyfi Minjastofnunar Íslands.

Virðingarfyllst,

Magnús A Sigurðsson
Minjavörður Vesturlands